

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

130:4 • 2010

De långa linjernas historia

Inledning, tema *la longue durée revisitée*

I dag kan vi i debatter om klimatförändringar, resursfördelningen i världen och den ökade globala idéspridningen se ett växande intresse för historiska perspektiv som kan förklara varför världen ser ut som den gör. Inom evolutions- och kognitionsforskning studeras frågor om det allmänmänniska och hur människan förhåller sig till rummet. Vår tids viktiga frågor medför en utmaning för historiker, men på senare år har i stället studier med kortare tidsperioder, nationella begränsningar och fokus på berättelser, normer och representationer blivit allt vanligare inom historieforskningen.

För drygt 60 år sedan lanserade den franske historikern Fernand Braudel begreppet *la longue durée*, som på svenska vanligen översätts med ”de långa linjerna”. Syftet var att vända historikernas uppmärksamhet bort från historiens ytskikt av snabba händelser till de djupgående och trögrörliga strukturerna i historien. Inriktningen blev inflytelserik även i Sverige när den introducerades i mitten av 1970-talet. I detta temanummer, som omfattar sju uppsatser och tre essäer, ger sig ett antal svenska historiker återigen i kast med Braudels utmaning och diskuterar betydelsen av *la longue durée*.

Människans biologiska villkor är en grundläggande struktur i historien. David Dunér introducerar i sin artikel forskningsfältet kognitiv historia. Det går inte att bortse från den mänskliga uppfattningen av rum och tid, vår förmåga att begreppsliggöra och vårt kroppsliga varande för hur människan påverkats av och påverkar sin omgivning. Historiker kan bidra till forskningen om den mänskliga kognitiva utvecklingen genom att studera hur människans situation i annan tidslig och rumslig miljö påverkat hennes tänkande och handlande. Joachim Östlund och Annika Sandén diskuterar i sin artikel om medkänslans och omsorgens historia också det allmänmänniska. Även David Larsson påpekar i sin essä att vetenskaper som neurofysiologi, kognitionsvetenskap och evolutionsbiologi kan ge viktiga insikter för hur vi närmar oss vårt studieobjekt – människor i tid.

Fernand Braudel beskrev *la longue durée* som historievetenskapens infrastruktur. De långa linjerna binder, både rumsligt och tidsligt, samman nuet och det förflutna. Detta perspektiv kräver att historikerna vågar generalisera för att kunna förklara och inte fastnar i begränsade händelsestudier. Arne Jarrick och Janken Myrdal pläderar i sin artikel för en global historia

som inte bara beskriver utan också förklarar historisk förändring. Vill man förklara historien hänger det långa tidsperspektivet organiskt samman med det globala rumspektivet. De uppmanar historikerna att lyfta sig från en föråldrad nationell historieskrivning och åter våga söka svar på frågor om historiens djupare drivkrafter. Elisabeth Elgán framhåller i sin essä att frågor om historiens drivkrafter måste ställas i centrum om historieforskningen skall vara intellektuellt intressant. En fragmentariserad historieskrivning kan motverkas genom studier med långa tidsperspektiv som uppmärksammar materiella förhållanden och samhällliga strukturer.

Mathias Cederholms studie om följderna av allmogens inblandning i militär verksamhet för hur överhetens ansvarsfunktioner och legitimitet uppfattades i olika delar av Europa under perioden 1000–1800 tillämpar långa tidsperspektiv och en komparativ ansats. Han visar att historisk utveckling sällan handlar om förändring *eller* kontinuitet utan snarare om samspelet mellan de båda. Rodney Edvinsson framhåller i sin artikel om den svenska strukturcykelmodellen även vikten av internationella komparationer. Edvinsson efterlyser, i likhet med Cederholm, ett problematiserat strukturbegrepp. Lars Berggrens och Per Eliassons studie visar att ett långt historiskt perspektiv är nödvändigt för att förstå 1800-talets och 1900-talets snabba förändringar i Malmös energihistoria. Tid och rum är sammanvävda och kan inte analyseras separat.

Admir Skodos analys av Braudels teorier om historievetenskapens förutsättningar går delvis på tvärs mot temanumrets övriga artiklar. Artikel-författaren lanserar tesen att historisk forskning bör ägna sig åt att förstå enskilda personer. Även Peter Andersson vänder på den braudelska terminologin i sin essä. Här är det inte den latent strukturen utan upplevelsen av vardagen som är *la longue durée*.

Artiklarna i detta temanummer ger olika ingångar till att studera historiens trögrörliga strukturer. Människan påverkas av sin omgivande miljö men formar också rummet omkring sig, både fysiskt och kulturellt. För att skriva historien om den globala världen och människans plats i den krävs långa tidsperspektiv, komparativa studier och modet att generalisera och förklara historiens drivkrafter.

Jag hoppas att dagens historiker är villiga att äta sig denna uppgift och att detta temanummer kan tjäna som inspirationskälla.

Maria Cavallin Aijmer